

YTTRANDE

Datum: 2016-05-23
Vårt diarienummer: 1.2-2016-00120

SOU 2015:91(dnr 2015/08335/ITP) Remiss av delbetänkandet Digitaliseringens transformerade kraft – vägval för framtiden

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas har anmodats att yttra sig över rubricerat ärende.

Sammanfattning av Formas synpunkter

Formas tycker att förslagen som lämnas i delbetänkandet "Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden" är mycket viktiga för Sveriges utveckling. Generellt saknas dock en djupare analys av akademins roll i digitaliseringen av samhället, dessutom är perspektivet på forskning och forskningens relevans för samhällets utveckling begränsat. Det saknas också en djupare problematisering och specifika förslag för att integrera humaniora, natur- och samhällsvetenskap i forskning om och för digitalisering. Formas vill även se att digitaliseringsstrategin tar hänsyn till användning av forskningsdata och forskningsinfrastruktur för datadriven innovation för hållbar utveckling. En centrumsatsning som enbart riktar sig mot dataanalys är alltför begränsad. För att åstadkomma hållbar utveckling i flera områden som t.ex. klimat, jordbruk och livsmedelssektorn i stort krävs det tvärvetenskaplig forskning där teknisk forskning i kombination med humaniora, natur- och samhällsvetenskaplig forskning genomförs.

Avsnitt 1.1 Formas synpunkter

Utredningen utgår från en omfattande och väl underbyggd omvärldsanalys. Det finns dock en alltför ensidig bild av universitets- och högskolesektorn i utredningen. Akademins roll i förslaget till digitaliseringsstrategi begränsas till uppföljning av exempelvis utveckling av digital kompetens bland personalen och åtgärder för könsbalans i it-utbildning samt till att skapa skraddarsydda utbildningar för digitala jobb. Akademins roll bör ses som betydligt mer genomgripande för digitaliseringen av samhället. Det räcker inte med dialog och samverkan utan mer konkreta åtgärder behövs, t.ex. stimulering för digitalisering av lärosätenas organisering och planering av deras verksamhet. Digitaliseringen möjliggör effektivisering av bl.a. resurser och gemensamma investeringar i t.ex. livslångt lärande och individuella

utbildningar. Därtill behövs insatser för att stimulera forskare att bidra till digitalisering i andra område än de tekniska.

Forskningsperspektivet är alltför begränsat i utredningen. Det saknas t.ex. en diskussion och konkreta förslag gällande integrering av humaniora, natur- och samhällsvetenskap i forskning om och för digitalisering. En centrumsatsning som riktar sig enbart mot dataanalys tycker Formas är alltför begränsad. Sakkunskap i dataanalys är nödvändigt, likaså en inom akademien ökad medvetenhet om att digitalisering kommer att ske, och t.ex. är förändringarna i den fysiska och psykosociala arbetsmiljön stora. Det är t.ex. relevant att inkludera ökade behov av satsningar på sociala innovationer. Digitalisering innebär inte automatiskt att det tas hänsyn till sociala frågor och miljöutmaningar. För att åstadkomma hållbar utveckling i flera områden som t.ex. klimat, jordbruk och livsmedelssektorn i stort krävs det tvärvetenskaplig forskning där teknisk forskning i kombination med humaniora, natur- och samhällsvetenskaplig forskning genomförs.

Formas föreslår att Digitaliseringsstrategin ska, förutom förslagna insatser, även ta upp och ta hänsyn till:

1. Behovet av ett E-samverkansprogram för lärosäten, liknande det som finns för ett antal andra myndigheter, för att bland annat hantera Open Access (open data, open science) frågor.
2. Lärosätenas behov av anpassning till digitaliseringen bör tydliggöras.
3. Akademiens roll som en nyckelaktör i hantering av utbildnings-, fortbildnings- och kompetensutvecklingsfrågor bör även lyftas fram.
4. En centrumsatsning inom digitalisering bör ha ett bredare (tvärvetenskapligt) forskningsperspektiv kring digitaliseringens tillämpning, påverkan och användning i bl.a. arbetslivet, hälsa, miljö och klimat.
5. Formas vill också betona vikten av att använda forskningsdata för datadriven innovation och hållbar utveckling. Att förbättra möjligheterna för forskningsutförare att öppet publicera forskningsresultat utan tekniska och ekonomiska hinder är essentiellt för att möjliggöra datadriven innovation och forskning som bidrar till samhällets hållbara utveckling. Av särskild vikt är att man tar i beaktande behov av storskaliga datamängder och de kostnader de kräver.

Beslut i detta ärende har fattats av Ingrid Petersson efter föredragning av Karla Anaya-Carlsson.

Ingrid Petersson
Generaldirektören

Karla Anaya-Carlsson
Analytiker